

bank (az utóbbi évtizedek politikai életében felmerült egyedüli nagyobb gazdasági kérdések) körüli küzdelmek nemcsak a nép nagy tömegeinek érdeklődését nem tudták lekötöni, de még a parlamentben is az elvek inkább csak jelszavaknak tekintettek, melyekért és melyek ellen csak a legriókébb esetekben csatáztak komoly gazdasági érvekkel.

A közgazdasági kultúra hiánya alatt azt értem tehát, hogy a politikai és társadalmi életet közgazdasági témák nem kötik le, a népet közgazdasági kérdések és eszmék nem fanatizálják. Mindennek a következménye pedig az az anarchikus állapot, mely a közgazdasági viszonyok terén éppen a nyilvánosság ellenőrzési képességének és vágyának hiánya folytán uralkodik. Csak egy oly országban, melynek közgazdasági kultúrája nincs, lehetséges egyebek közt az, hogy földmivelés, ipar és kereskedelem, ahelyett, hogy egymással karöltve fejlesztenék a nemzeti gazdálkodás produktivitását, késhegyre menő, egymás kiirtását célzó harcot folytatnak egymás ellen.

De mielőtt ezen szomorúan primitív állapot orvoslására gondolhatnánk, tisztába kell jönnünk annak okaival. Nézetem szerint a közgazdasági kultúra hiánya — az általános kultúra egyéb feltételeinek fennforgása mellett — természetesen nem tulajdonítható másnak, mint maga a közgazdasági élet csekély fejlettségének. És csakugyan, ha önámítás nélkül szemléljük ökonómiai életünket, nem zárkozhatunk el annak a megdöbbentő ténynek felismerése elől, hogy nálunk még a gazdálkodás hasonlíthatatlanul nagyobb mértékben bonyolódik le a magángazdaság keretében, mint bármely más kulturállamban. A mezőgazdasági népesség nagy tömegei ugyanis csaknem teljesen kívül esnek a közgazdasági forgalom keretein, amennyiben a piaci cseregazdálkodás helyett még igen nagy részben a házi magángazdálkodás útján fedezik szükségleteiket. Ezeknél a tömegeknél tehát közgazdasági érdeklődésről szó sem lehet. De nem lehet kilátás arra sem, hogy az ipari munkásság, sőt a polgári proletariátus is, gazdasági kérdések felé fordítsák figyelmüket,

mindaddig, míg gazdálkodásuk csak a megélhetési minimum budgetjének alapján áll, mert az ily szűkséggazdálkodás keretében egyéni megfontolásnak, magasabb gazdasági szempontoknak és előrelátó számításnak tere nem nyílik. A szó szorosabb értelmében vett gazdálkodás mindig a fölösleggel való gazdálkodás nivóján veszi kezdetét.

A legmagasabb régiókban viszont a főlöslég túltengése miatt csak ritkán jutnak szerephez a tudományos gazdálkodás elvei.

A középosztály tehát, mely éppen napjainkban kezd nagy társadalmi és nemzetgazdasági jelentőségének tudatára ébredni, van hivatva nálunk a közgazdasági kultúrát megteremtteni, alapjait lerakni. De a feladatának teljes mértékben csak úgy fog megfelelni, ha sikerül törekvéseinek megnyernie a nép legszélesebb rétegeit is, mert enélkül az a kultúra, melyet teremt, megint csak osztály-kultúra lehetne, bármily komoly gazdasági alapokon nyugodjék is. A fudaflanság és közöny helyébe azonban az érdeklődő tettvágy csak úgy vihető a népesség elmaradt tömegei közé, ha érdeklődésük és tettvágyuk számára a politikai jogok kiterjesztése útján biztosítjuk az érvényesülési lehetőséget.

Nem szerelem!

Írta: Somlyó Zoltán.

Nem szerelem! Nem! Isten tudja... Más!... Mindennap édes megalázkodás: nem látni őt, bár látja bárki más.

Nem holdas séta ablak alatt!
Csak nézni, hogy még mennyi könny maradt
ítatni a sok bánatmadarat.

Nem sóhajlás utána alkonyon!
Csak várni: hogyan száll le a korom:
a bűnnek korma forró arcomon.

Nem kézcsók!... Hanem csöndben a nevét
az estbe szórni — mig száll a setét —
mint édes rózsa gyöngye levelét.